

ԲՐՈՐՑԱԿԱՆ, ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ՈՐՈՒԵՍՏԳԻՏԱԿԱՆ

ԻԱ. ՅԱՐԻ 1907

Տարեկան 15 ֆր. ոսկի — 6 ռբ.:
Վեցամսեայ՝ 8 ֆր. ոսկի — 3 ռբ.:
Մեկ թիւ կ'արժէ 1-50 ֆր. — 70 կ.:

ԹԻԻ 7 ՅՈՒՆԻՍ

Ո Ր Ս Ո Ր Մ Ն Ե Վ Ա Ն

Կ Ե Ն Ս Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

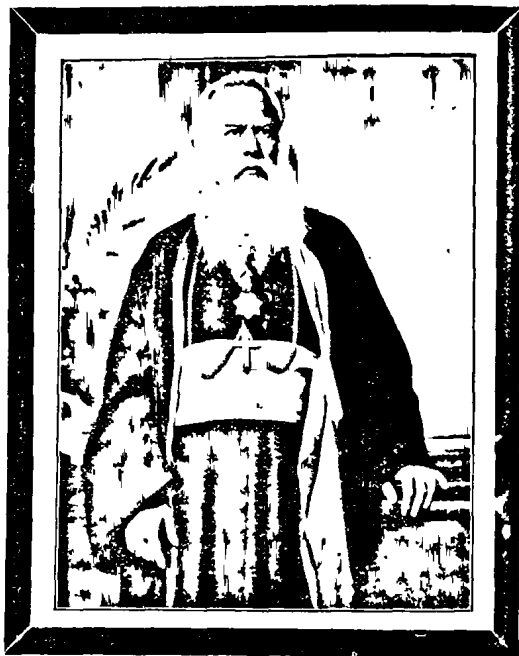
ԳԵՐՑ. Հ. ՆԻԿՈՂՈՅԵՍԻ Թ. Ժ. Վ. ՇԻԳԵՐԵԱՆ Դ

Նախնական ըօթ մըն էր զոր գուծեց հեռագիրը. Գերսալ. Դերյ. Հ. Նիկողայոս Թ. Ժ. Վ. Ազերեան, — Զմիւռնիոյ Կաթողիկէ Հայոց Մուրախան ու պատրիարքական Փոխանորդը — Մայիս 26ին կարճատես հիւանդութենէ մի վերջը վախճանեցաւ: — Ժնած է Զմիւռնիա 28 Դեկտ. 1832: Փոքր հասակէն Վիեննա դրկուեցաւ, ուր յաջողութեամբ ուսաւ եկեղեցական ու արտաքին գիտութիւնները մանաւանդ քաջ հանդիսացաւ ուսողութեան ճիւղին մէջ: Տասը տարիէն աւարտեց ուսմունքը եւ ձեռնադրուեցաւ քահանայ (1854 Դեկտ. 24): Իւր գործունէութեան ասպարէզն եղած է 1859էն սկսեալ գլխաւորաբար Զմիւռնիա, ուր իբր Միւխթարեան վարժարանին վարիչ քիչ ընդհատութեամբ գործած է 1865—1883: Այս 18 տարւան ժամանակամիջոցին մէջ Ազերեան իբր ազգասէր գործիչ մեծ համբաւ հանեց. իւր անխոնջ եռանդեանն ու յարատեւող նկարագրին պարտական ենք Զմիւռնիոյ այժմու Հայ ուղղափառ հասարակութեան կազմակերպուիլն եւ անոր մէջ ազգային ոգւոյն զարթնումը: Բիշ մի վերջը զինքը Պոլսի կը գտնենք իբր Պանկալտիի Միւխթարեանց վարժարանին վարիչ մինչեւ 1892: Ինչպէս կը տեսնուի, Հանգուցեալը 25 տարիէն սուելի դպրոցական կեանքով զբաղած է եւ կրցած է իւր ծակտիկ դափնեպսակն հիւսել տալով ազգին եւ մարդկութեան հազարէն սուելի շրջանաւարտներ, որոնց մեծա-

գոյն մասը յետոյ նշանաւոր դիրքեր զբաւած են: 1894 Սեպտ. 11ին կայսերական պէթրաժով Զմիւռնիոյ Մուրախասութեան պաշտօնն յանձնուեցաւ Հայր Ազգերեանին, որ այնուհետեւ իբր Մուրախաս եւ Պատրիարքական-կաթողիկոսական փոխանորդ առաջնորդեց ամենայն անձնանուիրութեամբ ու աշաղքչութեամբ հայ կաթողիկէից: Պատուուած էր Ազգերեան կաթողիկոսէն թագադրութեան պատուով եւ տէրութենէն Մէծիտիէի պատուանշանով:

Ազգերեանի զրական արտադրութիւնը սակաւ է. պատճառը ոչ թէ հմտութեան պակասութիւնն էր, այլ արտաքին զբաղումներու շատութիւնը, որոնց կը նուիրուէր իւր ամբողջ թափովն ու էութեամբը: Եթէ արտաքին զբաղմունք իրեն արգելք չըլլային, տարակոյս չկայ թէ իւր արթուն միտքը եւ փութաշան անձն, որ խորին գիտական կրթութիւն ստացած էր, բազմաթիւ ընտիր աշխատութիւններով հայ մատենագրութեան զարգացման պիտի նպաստէր: Այս շատ հաւանական է. վասն զի երբ 1892—1894 Վիեննա մայր վանագ մէջ համեմատաբար աւելի հանգիստ կեանք մ'ունեցաւ — թէպէտ հոս ալ ընդնաւորուած էր վերակացուի, ուսումնապետի եւ առաջակայի պաշտօններով — “Հանդէս Ամսօրեայ,ի մէջ երեւան եկաւ գեղեցիկ յողումներու շարքով մը եւ այն այնպիսի հասակի մը մէջ, յորում՝ այլք սովորաբար գրիչը ձեռքէ կը ձգեն: Այս յողումներէն յիշենք հետեւեալները. Մհերի դուռն-Տոսպեանց կրօնը 1893 էջ 239: Վալտեմար Պելլին նոր գտած սեպագիր արձանագրութիւնները 21, 47, 84: Ազգային երգեր հին Հայոցի Բէթթեր ուսուցչապետէ 1894, էջ 133, 165, 197, 229, 286: Ալամալուի սեպածեւ արձանագրութիւնը 69: Այրարատեան արձանագրութիւնը 140: Նոր գիւտեր Նփրատայ վերին քաղկին եզերքները 261, ենն են: Արդէն 1861ին հրատարակած է իւր Ընդհանուր պատմութիւնն ունի ազգաց աշխատսիրութիւնը: Հոս արդէն կը տեսնուի Հեղինակին քննադատ միտքը, թէպէտ զՄարտինացին արտաքին պատմագրաց հետ միաբանելու փորձն անյաջող է: Հրատարակած է Նոյնպէս Մարկեղիոս, կամ՝ Եկեղեցի առ Կոստանդիանոսի վէպին թարգմանութիւնը 1886: Ունի ձեռագիր գրութիւններ ալ, որոնցմէ յիշենք Զսենսփոխտեայ Արշաւանք բիւրուցն եւ Գերմաներէնէ հայերէն բառագիրքը: Թողուցած է դարձեալ ձեռագիր քանաստեղծութիւններ:

Լուսարդի Հայր Ազգերեանի յիշատակն անմոռաց պիտի մնայ թէ Միաբանութեանս, թէ իրմէ դաստիարակուած քաղմաթիւ աշակերտաց եւ թէ բովանդակ Հայ ազգին մէջ: